

การสูญเสียการได้ยิน

ความหมาย

การสูญเสียการได้ยิน (Hearing Loss) หมายถึง การที่สมรรถภาพในการได้ยินเสียงลดน้อยกว่าระดับที่คนปกติ ได้ยิน

ระดับของการสูญเสียการได้ยิน

การแบ่งระดับสมรรถภาพการได้ยินพิจารณาจาก ผลตรวจสมรรถภาพการได้ยินพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ค่าเฉลี่ยของระดับเริ่มได้ยินเสียงบริสุทธิ์ทางอากาศที่ 500, 1,000 และ 2,000 เฮิรตซ์

สมรรถภาพการได้ยินแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ระดับปกติ มีค่าเฉลี่ยของระดับเริ่มได้ยินเสียงบริสุทธิ์ทางอากาศไม่เกิน 25 เดซิเบล
2. ระดับสูญเสียการได้ยิน หรือระดับผิดปกติ มีค่าเฉลี่ยของระดับเริ่มได้ยินเสียงบริสุทธิ์ทางอากาศมากกว่า 25 เดซิเบล การสูญเสียการได้ยินแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ
 - 2.1 ระดับเล็กน้อย มีค่าเฉลี่ยของระดับเริ่มได้ยินเสียงบริสุทธิ์ทางอากาศตั้งแต่ 26-40 เดซิเบล
 - 2.2 ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของระดับเริ่มได้ยินเสียงบริสุทธิ์ทางอากาศตั้งแต่ 41-55 เดซิเบล
 - 2.3 ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยของระดับเริ่มได้ยินเสียงบริสุทธิ์ทางอากาศตั้งแต่ 56-70 เดซิเบล
 - 2.4 ระดับรุนแรง มีค่าเฉลี่ยของระดับเริ่มได้ยินเสียงบริสุทธิ์ทางอากาศ ตั้งแต่ 71-90 เดซิเบล
 - 2.5 ระดับหนวก มีค่าเฉลี่ยของระดับเริ่มได้ยินเสียงบริสุทธิ์ทางอากาศมากกว่า 90 เดซิเบล

ประเภทของการสูญเสียการได้ยิน

ประเภทของการสูญเสียการได้ยินแบ่งตามตำแหน่งพยาธิสภาพเป็น 5 ประเภทดังต่อไปนี้

1. ส่วนนำเสียงเสีย หมายถึง การสูญเสียการได้

ยินซึ่งเกิดจากมีสิ่งผิดปกติที่จุดใดจุดหนึ่งของส่วนนำเสียงของกลไกการได้ยิน ได้แก่ รูหู เยื่อแก้วหู กระดุกหู 3 ชั้น โพรงหูชั้นกลางและท่อยูสเทเชียน (eustachian tube)

2. ประสาทหูเสีย หมายถึง การสูญเสียการได้ยินซึ่งเกิดจากมีสิ่งผิดปกติที่จุดใดจุดหนึ่งของส่วนประสาทรับเสียงตั้งแต่ปลายประสาทรับเสียงในหูชั้นใน เส้นประสาทหูถึงออดิทอรี นิวคลีไอ (auditory nuclei) ในเมดูลลา ออบลองกาตา (medulla oblongata)

3. สวม หมายถึง การสูญเสียส่วนนำเสียงและประสาทหูเสีย การได้ยินในหูข้างเดียวกัน ซึ่งเกิดจากมีสิ่งผิดปกติที่จุดใดจุดหนึ่งของส่วนนำเสียงผสมกับส่วนประสาทรับเสียง เช่น โพรงหลังเยื่อแก้วหูผิดปกติผสมกับปลายประสาทรับเสียงผิดปกติ เป็นต้น

4. สมองส่วนกลางเสีย หมายถึง การสูญเสียการได้ยินซึ่งเกิดจากมีความผิดปกติที่จุดใดจุดหนึ่งของสมองส่วนกลาง ตั้งแต่ ออดิทอรี นิวคลีไอ ถึง ออดิทอรี คอร์เท็กซ์ (auditory cortex)

นอกจากนั้นยังมีการสูญเสียการได้ยินที่ไม่ใช่พยาธิสภาพ แต่เกิดจากความผิดปกติทางจิตใจ หรือการกล่าวหาว่าสูญเสียการได้ยิน โดยไม่มีพยาธิสภาพที่กลไกการได้ยิน

สาเหตุของการสูญเสียการได้ยิน

การสูญเสียการได้ยินแต่ละประเภทมีสาเหตุแตกต่างกันดังนี้

1. สาเหตุของการสูญเสียการได้ยินประเภทส่วนนำเสียงเสีย ได้แก่
 - 1.1 ความผิดปกติแต่กำเนิด เนื่องจากกรรมพันธุ์ ความผิดปกติขณะตั้งครรภ์ หรือการบาดเจ็บขณะคลอด เช่น ไม่มีรูหู ไม่มีกระดุกหู และกระดุกหู 3 ชั้น หลุดออกจากกัน เป็นต้น

1.2 การติดเชื้อ เช่น รู้อักเสบ เยื่อแก้วหูอักเสบ และโรคหูน้ำหนวก เป็นต้น

1.3 การบาดเจ็บ เนื่องจากการกระทบกระเทือนหรือการถูกของมีคม เช่น เยื่อแก้วหูทะลุ และ รู้อักเสบ เป็นต้น

1.4 สิ่งแปลกปลอมอุดตันรูหู เช่น เมล็ดผลไม้ของเล่น ก้อนกรวด และแมลง เป็นต้น

1.5 เนื้องอกต่างๆ เช่น ตังเนื้อ เมือก (polyp) และถุงน้ำ (cyst) เป็นต้น

1.6 สาเหตุอื่นๆ เช่น ขี้หูอุดตัน กระดูกพรุนแข็งตัวในหูชั้นกลาง (otosclerosis) และท่อยูสเตเชียนทำงานผิดปกติ เป็นต้น

2. สาเหตุของการสูญเสียการได้ยินประเภทประสาทหูเสีย ได้แก่

2.1 ความผิดปกติแต่กำเนิด เนื่องจากการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ ภาวะผิดปกติขณะตั้งครรภ์ของมารดา เช่น ตกเลือด เป็นหัดเยอรมัน เป็นซิฟิลิส เป็นโรคครรภ์เป็นพิษ ได้รับความหรือสารที่เป็นพิษต่อหู ได้รับความเจ็บบริเวณท้อง ขาดอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของทารก และมีความผิดปกติทางจิตใจหรืออารมณ์อย่างรุนแรง เป็นต้น รวมทั้งภาวะผิดปกติขณะคลอด เช่น คลอดก่อนกำหนด เจ็บท้องนานผิดปกติ เด็กได้รับบาดเจ็บบริเวณหู ตันคอ หรือคีระ และเด็กขาดออกซิเจนจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง เป็นต้น

2.2 การติดเชื้อ เช่น ไข้หวัดใหญ่ คางทูม ซิฟิลิส งูสวัดที่หู หูชั้นในอักเสบ และเยื่อหุ้มสมองหรือสมองอักเสบ เป็นต้น

2.3 การได้รับยาหรือสารที่เป็นพิษต่อหู เช่น ยาปฏิชีวนะ (antibiotic) บางชนิด ยาขับปัสสาวะ ยาแก้ปวดบางชนิด (salicylates) ยาควินิน ตะกั่ว ปรอท แอลกอฮอล์ และยาสูบ เป็นต้น

2.4 การได้ยินเสียงดังมากๆ เช่น เสียงเครื่องจักร เสียงยานพาหนะ เสียงดนตรี เสียงประทัด

เสียงปืน และเสียงจากการก่อสร้าง เป็นต้น

2.5 การเสื่อมสมรรถภาพการได้ยินตามอายุ เนื่องจากกระบวนการชราภาพ

2.6 การบาดเจ็บ บริเวณหู ตันคอ หรือคีระ

2.7 เนื้องอกต่างๆ เช่น เนื้องอกที่ประสาทหู เป็นต้น

2.8 สาเหตุอื่นๆ คือ อากาการผิดปกติและโรคบางชนิด เช่น ไข้สูง ภาวะผิดปกติของหลอดเลือด เบาหวาน และโรคมินีเยร์ (meniere) เป็นต้น

3. สาเหตุของการสูญเสียการได้ยินประเภทผสม ได้แก่ สาเหตุของการสูญเสียการได้ยินประเภทส่วนนำเสียงเสียผสมกับประเภทประสาทหูเสียดังกล่าวแล้ว เช่น หูชั้นกลางอักเสบผสมการเสื่อมสมรรถภาพการได้ยินตามอายุ เป็นต้น

4. สาเหตุของการสูญเสียการได้ยินประเภทสมองส่วนกลางเสีย ได้แก่

4.1 ความผิดปกติในสมองส่วนกลางแต่กำเนิด เนื่องจากการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์และภาวะผิดปกติขณะตั้งครรภ์ เป็นต้น

4.2 การติดเชื้อ เช่น สมองอักเสบจากเชื้อไวรัสหรือแบคทีเรีย เป็นต้น

4.3 การบาดเจ็บบริเวณคีระ ที่ทำให้สมองส่วนกลางเสียหาย

4.4 เนื้องอก ได้แก่ เนื้องอกหรือมะเร็งที่สมองส่วนกลาง

4.5 สาเหตุอื่นๆ เช่น ภาวะผิดปกติของหลอดเลือดแดงที่ไปเลี้ยงสมองส่วนกลาง เป็นต้น

ส่วนสาเหตุของการสูญเสียการได้ยินประเภทไม่มีพยาธิสภาพ มี 2 ประการ คือ

1. ความผิดปกติทางจิตใจ หรืออารมณ์
2. การกลังทำเป็นไม่ได้ยินเสียงเพื่อหวังได้ผลประโยชน์บางประการ เช่น เงินค่าทดแทนจากการสูญเสียการได้ยิน เนื่องจากการทำงาน เป็นต้น

อาการผิดปกติของการสูญเสียการได้ยิน

อาการผิดปกติของการสูญเสียการได้ยินแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. อาการผิดปกติเกี่ยวกับการได้ยิน ได้แก่

1.1 ไม่ค่อยได้ยิน ได้ยินน้อย หรือไม่ได้ยินเลย

ทั้งนี้ อาจเกิดขึ้นอย่างเฉียบพลัน ไม่ค่อยได้ยินเพิ่มขึ้นทีละน้อย หรือ บางครั้งได้ยินและบางครั้งไม่ได้ยิน เป็นต้น

1.2 ได้ยินไม่ชัด หรือ ได้ยินแต่จับใจความไม่ได้

1.3 มีเสียงรบกวนดังขึ้นเองในหู เช่น ดังคล้าย แมลงร้อง "วิ้ง ๆ" เสียงคลื่นซัด "ซ่า ๆ" และเสียงเครื่องยนต์ดัง "ครืด ๆ" เป็นต้น

1.4 เมื่อได้ยินเสียงดังมากกว่าปกติเล็กน้อย จะรู้สึกไม่สบายหู หรือปวด เจ็บหู

1.5 ได้ยินเสียงพูด หรือเสียงหายใจของตนเองดังก้องในหู

1.6 หู 2 ข้าง ได้ยินเสียงสูง-ต่ำไม่เท่ากัน

1.7 ได้ยินเสียงพูดชัดเจนขึ้น ในที่มีเสียงรบกวน

1.8 มีปัญหาการได้ยินเสียงมากขึ้นในบางสถานการณ์ เช่น มีเสียงรบกวน มีคนพูดหลายคน เป็นต้น

2. อาการผิดปกติอื่นๆ ที่เกิดร่วมกับการสูญเสียการได้ยิน ได้แก่

2.1 ปวดหรือเจ็บหู

2.2 มีน้ำหรือหนองไหลออกจากหู

2.3 รูหูอักเสบบวมแดง เป็นแผลหรือมี

2.4 รู้สึกมีอะไรในหู

2.5 เวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน

2.6 อัมพาตครึ่งซีกของใบหน้า

3. อาการผิดปกติเกี่ยวกับการพูดเนื่องจากสูญเสียการได้ยิน ได้แก่

3.1 พูดเสียงเบาผิดปกติ พบในผู้สูญเสียการได้ยินประเภทส่วนนำเสียงเสีย

3.2 พูดเสียงดังผิดปกติ พบในผู้สูญเสียการได้ยินประเภทประสาทหูเสีย

3.3 พูดไม่ชัด พบในเด็กที่สูญเสียการได้ยินก่อนการพัฒนาภาษาพูดสมบูรณ์หรือผู้ใหญ่ที่สูญเสียการได้ยินมาเป็นเวลาหลายปี

3.4 การพัฒนาภาษาพูดช้าหรือน้อยกว่าปกติ พบในเด็กที่สูญเสียการได้ยินแต่กำเนิดหรือก่อนการพัฒนาภาษาพูดสมบูรณ์

ผู้สูญเสียการได้ยินอาจมีอาการผิดปกติเพียงอาการใดอาการหนึ่งหรือหลายอาการร่วมกัน อาการผิดปกติบางอย่างเป็นอาการเฉพาะของการสูญเสียการได้ยินบางประเภท และอาการผิดปกติบางอย่างพบในผู้สูญเสียการได้ยินทุกประเภท

การวินิจฉัยการสูญเสียการได้ยิน

การวินิจฉัยการสูญเสียการได้ยิน พิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้ประกอบกัน คือ

1. ประวัติเกี่ยวกับ อาการผิดปกติของการสูญเสียการได้ยิน และสาเหตุต่างๆ เป็นต้น

2. ผลตรวจส่วนประกอบต่างๆ ของหู โดยแพทย์หูคอ จมูก

3. ผลตรวจสมรรถภาพการได้ยิน โดยนักโสตสัมผัสวิทยา

4. ผลตรวจพิเศษ เช่น ตรวจเลือด เอกซเรย์ และตรวจอวัยวะควบคุมการทรงตัว เป็นต้น

จากการวินิจฉัยจะสามารถระบุได้ว่าสูญเสียการได้ยินประเภทอะไร สูญเสียการได้ยินระดับไหน มีอาการผิดปกติและปัญหาอะไรบ้าง มีสาเหตุจากอะไร ตำแหน่งพยาธิสภาพอยู่ตรงไหน และควรได้รับการรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยินอย่างไร

การรักษาการสูญเสียการได้ยิน

ส่วนใหญ่ ผู้มีการสูญเสียการได้ยินประเภทส่วนนำเสียงเสีย แพทย์หู คอ จมูก สามารถรักษาให้หายได้

ด้วยวิธีทางการแพทย์ ได้แก่ การหยอดยา กินยา ฉีดยา และผ่าตัด เป็นต้น ในรายที่ไม่สามารถรักษาได้ การใช้เครื่องช่วยฟังจะช่วยให้ผู้ป่วยได้ยินเสียงเช่นเดียวกับคนปกติ

ในทางตรงกันข้าม ผู้สูญเสียการได้ยินประเภทประสาทหูเสื่อม และสมองส่วนกลางเสียมักไม่สามารถรักษาให้หายได้ด้วยวิธีใดๆ ยกเว้นรายที่ประสาทหูเสื่อมอย่างเฉียบพลัน และได้รับการรักษาอย่างรวดเร็วทันที่

ส่วนผู้สูญเสียการได้ยินประเภทไม่มีพยาธิสภาพ เนื่องจากมีความผิดปกติทางจิตใจต้องรักษาด้วยวิธีจิตบำบัด โดยจิตแพทย์

การฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยิน

สำหรับผู้สูญเสียการได้ยิน ซึ่งไม่สามารถรักษาได้ นักโสตสัมผัสวิทยาจะช่วยเหลือให้สามารถใช้การได้ยินที่

เหลืออยู่ให้มีประสิทธิภาพที่สุดด้วยวิธีฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยิน ได้แก่ ฝึกใช้สายตาช่วยสื่อความหมาย ใช้เครื่องช่วยฟัง ฝึกฟัง แก้วขยายหูตาดู และแนวด้านจิตใจ สังคม การศึกษา และการประกอบอาชีพ รวมทั้งพัฒนา และฝึกใช้ภาษาที่เหมาะสมเพื่อใช้สื่อความหมาย

การป้องกันและควบคุมการสูญเสียการได้ยิน

การป้องกันและควบคุมการสูญเสียการได้ยิน ได้แก่ การระมัดระวังควบคุม หรือหลีกเลี่ยงอย่าให้เกิดสิ่งที่จะเป็นสาเหตุของการสูญเสียการได้ยินดังกล่าวข้างต้น คอยสังเกตอาการผิดปกติของหูและการได้ยินอยู่เสมอ หากมีสิ่งผิดปกติควรไปพบแพทย์โดยเร็ว และรับการรักษา จนกว่าจะหายหรือได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยินอย่างเหมาะสม

พวงแก้ว กิจธรรม

บรรณานุกรม

- Ballenger, John Jacob, ed. **Diseases of the Nose, Throat, Ear, Head and Neck.** 13th ed. Philadelphia: Lea 8 Febiger, 1985.
- Booth, John B. ed. **Scott-Brown 's Otolaryngology.** 5th ed. London : Butterworths, 1987.
- Maran, A.G.E. ed. **Otorhinolaryngology. Part I.** Baltimore : University Park Press, 1983.
- Martin, Frederick N. **Introduction to Audiology.** New Jersey : Prentice-Hall, 1975.
- Martin, Frederick N. ed. **Medical Audiology.** New Jersey : Prentice-Hall, 1981.
- Sataloff, Joseph and others. **Hearing Loss.** 2nd ed. Philadelphia : Lippincott, 1980.